

Економіка та управління підприємствами

УДК 330.34.01:330.341.1:658

Ємельянов Олександр Юрійович

*доктор економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка»*

Емельянов Александр Юрьевич

*доктор экономических наук,
доцент кафедры экономики предприятия и инвестиций
Национальный университет «Львовская политехника»*

Yemelyanov Olexandr

*Doctor of Economics, Associate Professor of the
Department of Business Economics and Investment
Lviv Polytechnic National University*

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПОСЛІДОВНІСТЬ ОЦІНЮВАННЯ
ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОСТЬ
ОЦЕНИВАНИЯ ПОТЕНЦИАЛА ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ
ПРЕДПРИЯТИЙ
THEORETICAL PRINCIPLES AND SEQUENCE OF ASSESSING THE
POTENTIAL OF THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF
ENTERPRISES**

Анотація. Формування науково обґрунтованих стратегій діяльності підприємств повинно базуватися на результатах оцінювання потенціалу їх економічного розвитку. Таке оцінювання дає змогу встановити найбільш перспективні для підприємств шляхи їх подальшого розвитку та виявити резерви підвищення економічної ефективності та

зростання фінансових результатів господарської діяльності цих підприємств. У зв'язку з цим, метою дослідження було розроблення теоретичних засад та обґрунтування послідовності оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств. Показано, що потенціал економічного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності являє собою складну систему, яка містить низку взаємопов'язаних підсистем. При цьому зв'язки між цими підсистемами мають значною мірою ієрархічну природу. За таких умов оцінювання величини потенціалу економічного розвитку підприємств потребує застосування системного підходу на засадах дослідження механізму формування стратегічного економічного потенціалу суб'єктів господарювання. Було встановлення низку постулатів, на яких повинні базуватися методи оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств. Зокрема, зазначено, що функціональні властивості підприємства визначаються функціональними властивостями його підсистем та окремих ресурсів, а також функціональними властивостями об'єктів зовнішнього середовища, які дають змогу реалізувати підприємству його відповідні функціональні властивості. При цьому функціональні властивості підсистем та окремих ресурсів підприємства визначаються його внутрішніми (конструктивними) властивостями. Відповідно, забезпечення економічного розвитку підприємства за деякою його функціональною властивістю потребує змін у певних внутрішніх властивостях підприємства. Розроблено узагальнену модель оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства, яка передбачає встановлення взаємозв'язків між властивостями підприємства, його складників, процесів, що відбуваються, та зовнішнього середовища. Представлено послідовність оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства за його певною функціональною властивістю. Сформовано

загальну послідовність процесу оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства.

Ключові слова: підприємство, потенціал, економічний розвиток, властивість, оцінювання, модель, послідовність.

Анотація. *Формирование научно обоснованных стратегий деятельности предприятий должно основываться на результатах оценки потенциала их экономического развития. Такая оценка позволяет установить наиболее перспективные для предприятий пути их дальнейшего развития и выявить резервы повышения экономической эффективности и роста финансовых результатов хозяйственной деятельности этих предприятий. В связи с этим, целью исследования была разработка теоретических основ и обоснование последовательности процесса оценивания потенциала экономического развития предприятий. Показано, что потенциал экономического развития субъектов предпринимательской деятельности представляет собой сложную систему, которая содержит ряд взаимосвязанных подсистем. При этом связи между этими подсистемами имеют в значительной степени иерархическую природу. При таких условиях оценка величины потенциала экономического развития предприятий требует применения системного подхода на основе исследования механизма формирования стратегического экономического потенциала субъектов хозяйствования. Установлен ряд постулатов, на которых должны базироваться методы оценки потенциала экономического развития предприятий. В частности, отмечено, что функциональные свойства предприятия определяются функциональными свойствами его подсистем и отдельных ресурсов, а также функциональными свойствами объектов внешней среды, которые позволяют предприятию реализовать его соответствующие функциональные свойства. При этом функциональные*

свойства подсистем и отдельных ресурсов предприятия определяются его внутренними (конструктивными) свойствами. Соответственно, обеспечение экономического развития предприятия по некоторому его функциональному свойству требует изменений в определенных внутренних свойствах предприятия. Разработана обобщенная модель оценки потенциала экономического развития предприятия, которая предусматривает установление взаимосвязей между свойствами предприятия, его составляющих, происходящих процессов и внешней среды. Представлена последовательность оценки потенциала экономического развития предприятия по его определенному функциональному свойству. Сформирована общая последовательность оценивания потенциала экономического развития предприятия.

Ключевые слова: *предприятие, потенциал, экономическое развитие, свойство, оценка, модель, последовательность.*

Summary. *The formation of scientifically sound strategies of enterprises should be based on the results of the assessment of their economic development potential. This assessment makes it possible to identify the most promising ways for enterprises for their further development and find out reserves for improving the economic efficiency and the growth of the financial results of the economic activity of these enterprises. In this regard, the purpose of the study was to develop theoretical principles and substantiate the sequence of assessing the potential of the economic development of enterprises. It is shown that the potential of the economic development of business entities is a complex system that contains a number of interconnected subsystems. However, the relationships between these subsystems are largely hierarchical. Under such conditions, the assessment of the magnitude of the potential of economic development of enterprises requires the application of a systematic approach based on the study of the mechanism of the formation of the strategic economic*

potential of economic entities. A number of postulates were established on which the methods of assessing the potential of economic development of enterprises should be based. In particular, it is noted that the functional properties of the enterprise are determined by the functional properties of its subsystems and individual resources, as well as the functional properties of the environment, which allow the company to implement its respective functional properties. The functional properties of subsystems and individual resources of the enterprise are determined by its internal (constructive) properties. Accordingly, ensuring the economic development of the enterprise in some of its functional properties requires changes in certain internal properties of the enterprise. A generalized model for assessing the potential of the economic development of the enterprise has been developed. It provides for the establishment of relationships between the properties of the enterprise, its components, ongoing processes, and the external environment. The sequence of estimating the potential of the economic development of the enterprise by its certain functional property is presented. The general sequence of the process of assessing the potential of the economic development of the enterprise is formed.

Key words: *enterprise, potential, economic development, property, estimation, model, sequence.*

Постановка проблеми. Під час складання стратегій та розроблення довгострокових планів господарської діяльності власники та менеджери підприємств повинні мати повне та чітке уявлення про перспективи їх подальшого економічного розвитку. Отримати таке уявлення дає змогу процедура оцінювання потенціалу економічного розвитку суб'єктів господарювання. Внаслідок цього з'являється можливість виокремити пріоритетні напрями їх розвитку та встановити резерви зростання фінансово-економічних результатів діяльності підприємств та підвищення соціально-економічної ефективності їхнього функціонування. Проте,

оцінювання потенціалу економічного розвитку суб'єктів підприємництва стикається із суттєвими труднощами, які обумовлені, насамперед, тим, що підприємство є складною та відкритою соціально-економічною системою, для якої характерна значна кількість взаємозв'язків як у середині між елементами цієї системи, так і з її зовнішнім середовищем. У зв'язку з цим існує потреба у подальшому розвитку наявних теоретико-методологічних підходів до оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств на засадах урахуванням зазначених вище їх особливостей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вирішенню проблеми розроблення теоретичних та методологічних засад оцінювання сукупного економічного потенціалу суб'єктів господарювання та його окремих видів, зокрема і потенціалу розвитку підприємств, присвячено значну кількість наукових праць. Вагомих результатів щодо вирішення цієї проблеми досягли, зокрема, такі науковці, як О. В. Ареф'єва [1], Д. М. Васильківський [2], В. А. Гришко [3], А. Р. Дунська [4], О. В. Іваненко [5], Л. А. Квятковська [9], В. О. Кунцевич [6], Л. І. Лесик [7], Н. А. Мамонтова [8], О. І. Маслак [9], Т. В. Харчук [1], Н. Я. Шкроміда [10] та ін. Цими науковцями виявлено важливі закономірності формування економічних можливостей підприємств, запропоновано низку показників та методів оцінювання їх економічного потенціалу, встановлено шляхи його зростання тощо. Разом з тим, питання оцінювання потенціалу економічного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності на теперішній час у науковій літературі не вирішено повністю і потребує подальшого дослідження. Це обумовлено, зокрема, необхідністю подальшого розвитку теоретичних засад такого оцінювання та розроблення чіткої послідовності дій щодо його провадження.

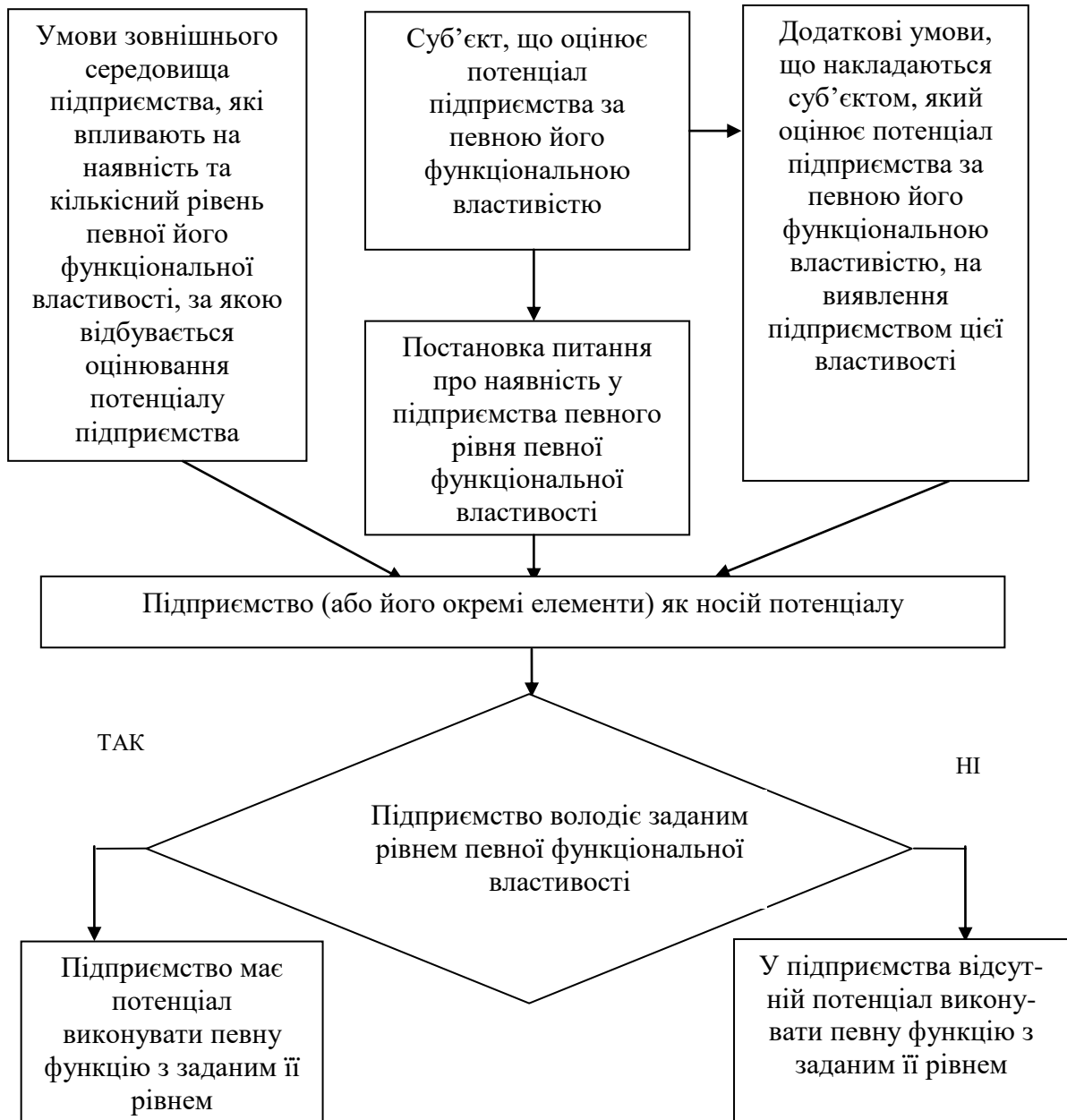
Формулювання цілей статті. Метою статті є розроблення теоретичних засад та обґрунтування послідовності оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств. Досягнення поставленої мети

потребує вирішення таких завдань: виділити основні види властивостей підприємства, які визначають потенціал його економічного розвитку; встановити головні постулати, на яких повинно базуватися оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств; розробити послідовність процесу такого оцінювання.

Виклад основного матеріалу. Підприємство, як і будь які інші об'єкти, що виступають носіями потенціалу, у процесі взаємовідносин із зовнішнім середовищем проявляє різноманітні властивості, які доцільно назвати зовнішніми. Ці властивості можливо поділити на функціональні та відносні. Зовнішні функціональні властивості проявляються у функціях, які може виконувати підприємство (для прикладу, отримувати доходи та прибутки, споживати ресурси [11, 12], виробляти продукцію [13], чинити опір негативним впливам зовнішнього середовища [14] тощо). Стосовно зовнішніх відносних властивостей підприємства або його складників, то ці властивості характеризують їх відношення до інших об'єктів або процесів. Зокрема, до зовнішніх відносних підприємства належить його розташування.

Суб'єкта, що оцінює потенціал певного об'єкта, цікавлять саме функціональні властивості останнього. Відповідно, потенціал будь-якого об'єкта можна тлумачити як сукупність його зовнішніх функціональних властивостей, які цей об'єкт проявляє або може проявляти за певного стану середовища, у якому він знаходиться. У зв'язку з цим, оцінювання потенціалу об'єкта, зокрема підприємства, повинно ґрунтуватися на виокремленні та визначенні міри його зовнішніх властивостей. Якщо певні функції об'єкт виконувати може, то це означає, що відповідний потенціал у нього є. При цьому при оцінюванні потенціалу підприємства досить часто наперед відомо, що певні функціональні властивості у нього є наявними, і завдання постає у визначенні того, чи існує у підприємства деякий наперед заданий рівень цих властивостей (рис. 1).

Рис. 1. Механізм оцінювання потенціалу підприємства за заданим рівнем певної функціональної властивості

Джерело: складено автором

Окрім функціональних властивостей підприємства доцільно виділити також і його внутрішні (конструктивні) властивості. Ці властивості є іманентними підприємству або його окремим складникам і не прив'язані до умов його зовнішнього середовища (наприклад, обсяги наявних у підприємства ресурсів, їх взаємне розташування та конструктивні характеристики тощо).

Також слід відзначити, що існує низка інших способів поділу властивостей підприємств. Зокрема, за можливістю змін доцільно виокремити консервативні властивості, тобто ті властивості підприємства або його складників, що не піддаються або важко піддаються змінам (наприклад, розташування підприємства), та змінні (лабільні) властивості, які піддаються змінам (принаймні, до певної міри). Своєю чергою, змінні властивості за можливістю цілеспрямованої їх зміни можна поділити на керовані та некеровані.

За ступенем узагальненості властивості підприємства можуть бути поділені на критеріальні, що є найважливішими функціональними його властивостями (зокрема, такою властивістю може виступати ринкова вартість підприємства), ключові, що являють собою ті властивості підприємства, інформація про які є важливою з точки зору оцінювача його потенціалу, та базові властивості, що являють собою сукупність тих властивостей підприємства, які прямо чи опосередковано визначають рівень його ключових функціональних властивостей.

Також необхідно відмітити можливість поділу властивостей підприємства на первинні та похідні. Похідні властивості – це властивості, які характеризують певні первинні властивості. Для прикладу, до похідних властивостей можна віднести керованість ними, стабільність, еластичність однієї властивості за іншою.

Таким чином, всебічне оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств потребує аналізування функціональних властивостей суб'єктів господарювання у взаємозв'язку із внутрішніми їх властивостями. При цьому можливо виділити низку таких постулатів, на яких повинен базуватися процес визначення потенціалу економічного розвитку суб'єктів господарювання:

1) функціональні властивості підприємства визначаються функціональними властивостями його підсистем та окремих ресурсів, а

також функціональними властивостями об'єктів зовнішнього середовища, які дають змогу реалізувати підприємству його відповідні функціональні властивості;

2) функціональні властивості підсистем та окремих ресурсів підприємства визначаються його відповідними внутрішніми (конструктивними) властивостями;

3) забезпечення економічного розвитку підприємства за деякою його функціональною властивістю потребує змін у певних внутрішніх властивостях підприємства;

4) якщо певна функціональна властивість підприємства визначається двома чи більшою кількістю його інших функціональних властивостей, то тоді множина внутрішніх властивостей підприємства, які визначають його певну функціональну властивість, перетинається з усіма множинами внутрішніх властивостей підприємства, які визначають його інші функціональні властивості;

5) у випадку, якщо процес декомпозиції певної функціональної властивості є кінцевим, то стратегічний (прогнозний, перспективний) рівень цієї властивості являтиме собою функцію від консервативних та умовно некерованих (за їх наявності) властивостей підприємства та його зовнішнього середовища. При цьому до умовно некерованих належать ті властивості підприємства, які у принципі піддаються управлінським впливам, але змінювати рівень яких економічно недоцільно;

6) дві або більша кількість властивостей підприємства (або його підсистем чи ресурсів), будучи кожна окремо узята умовно некерованими, можуть відноситися до таких, які варто змінювати, якщо розглядати відразу усю сукупність таких властивостей;

7) властивості будь-якого процесу, який відбувається на підприємстві, визначаються властивостями об'єктів, що беруть участь у

проектуванні, організуванні та перебігу цього процесу, а також властивостями зовнішнього середовища підприємства;

8) якщо певна властивість об'єкта не є некерованою, а кількість чинників, що визначають рівень цієї властивості є обмеженою, то завжди можна виділити таку множину похідних властивостей, кожна з яких буде некерованою;

9) стабільність внутрішніх властивостей підприємства (його підсистем та ресурсів) обумовлена наявним рівнем компетентності працівників стосовно управління змінами, ефективністю таких змін та наявним і можливим до залучення обсягом ресурсного забезпечення цих змін.

Отже, оцінювання потенціалу будь-якого об'єкта, що є його носієм, потребує, насамперед, встановлення взаємозв'язків між функціональними та конструктивними властивостями цього об'єкта. Відзначимо, що для різних об'єктів та різних їх функціональних властивостей методи встановлення цих взаємозв'язків є різними. Так, для окремих функціональних властивостей продукції інколи можна встановити їх однозначний зв'язок із конструктивними властивостями. Тоді, керуючи конструктивними властивостями, можна змінювати і функціональні. Однак, для прикладу, при оцінці потенціалу розвитку інтелектуальних здібностей людини це здійснити неможливо і виникає необхідність застосування непрямих методів, зокрема, методів декомпозиції та побудови ієрархії функціональних властивостей. Стосовно підприємства, то воно займає проміжне становище і для оцінювання потенціалу його розвитку слід застосовувати комбінацію прямих та непрямих методів. Інакше кажучи, виробничо-економічна система підприємства може бути поділеною на низку підсистем та окремих елементів, для яких можливо відокремлено оцінювати наявний та стратегічний рівень їхніх функціональних властивостей. При цьому слід мати на увазі, що, як

ззначалося вище, функціональні властивості підприємства визначаються його внутрішніми властивостями.

Отже, потенціал економічного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності являє собою складну систему, яка містить низку взаємопов'язаних підсистем. При цьому зв'язки між цими підсистемами мають значною мірою ієрархічну природу. За таких умов оцінювання величини потенціалу економічного розвитку підприємств потребує застосування системного підходу на засадах дослідження механізму формування стратегічного економічного потенціалу суб'єктів господарювання. Такий підхід, серед іншого, повинен передбачати виділення основних чинників утворення економічного потенціалу підприємств, встановлення закономірностей їх впливу на процес такого утворення та розроблення механізмів активізації тих чинників, які справляють найбільший вплив на зростання величини економічних можливостей підприємств. При цьому оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства за певною його функціональною властивістю буде являти собою процес переходу від властивостей, що безпосередньо впливають на дану функціональну властивість, до необхідних обсягів інформації, яку необхідно передати управлінській підсистемі підприємства, для того щоб покращити його обрану функціональну властивість (рис. 2).

Рис. 2. Послідовність оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства за його певною функціональною властивістю

Джерело: складено автором

Як впливає зі схеми, представленої на рис. 3, оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства за певною його функціональною властивістю потребує визначення різниці між найкращим та наявним значеннями показника (показників) вимірювання цієї властивості. Своєю чергою, встановлення величини цієї різниці являє собою багатоетапний процес, який передбачає побудову ієрархії множин властивостей підприємства та його складників з виокремленням консервативних та керованих лабільних властивостей. При цьому підмножина керованих лабільних властивостей поділяється на три таких підмножини: підмножину властивостей, що підлягають оптимізації їх

рівня; підмножину властивостей, що підлягають мінімізації їх рівня, та підмножину властивостей, що підлягають максимізації їх рівня.

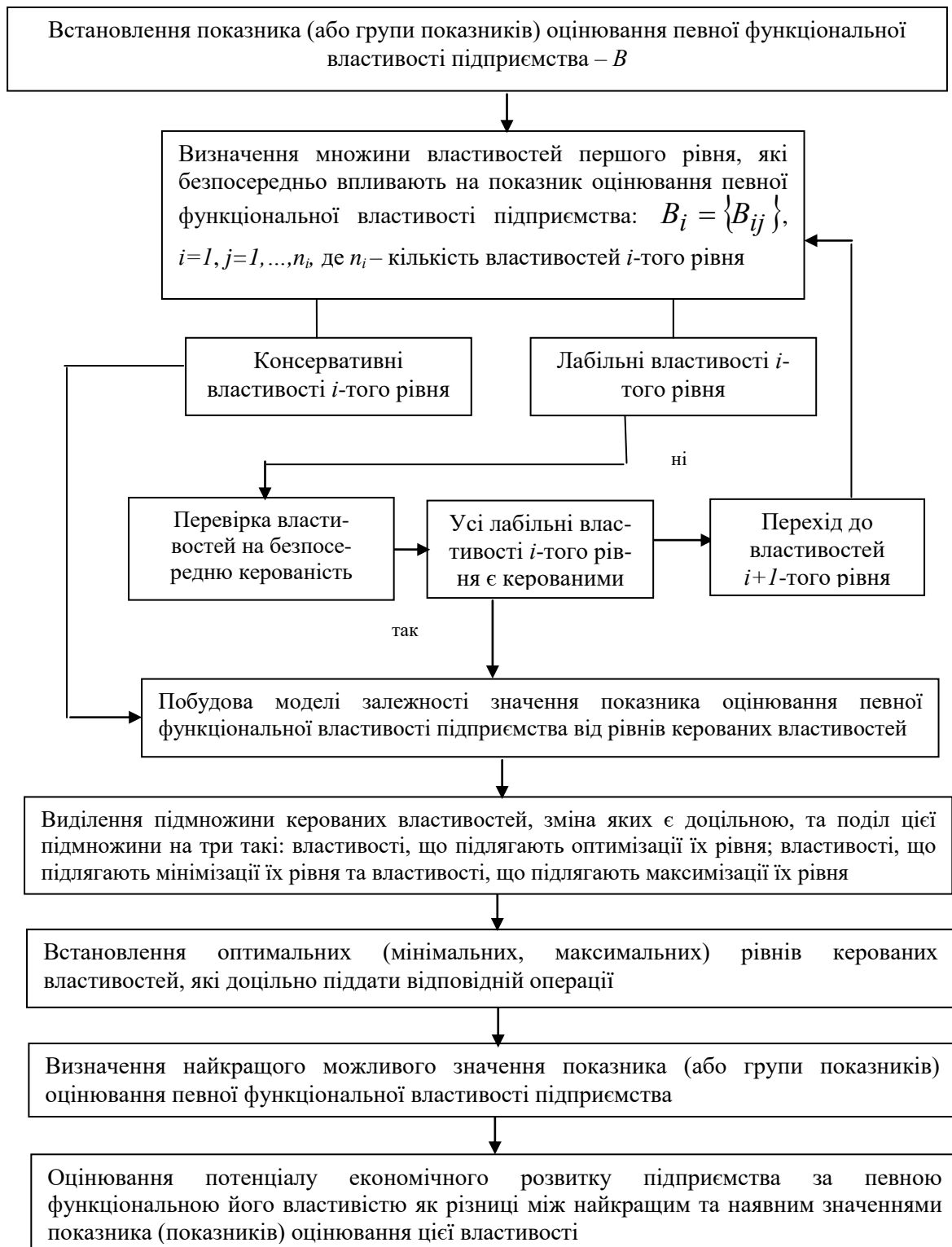
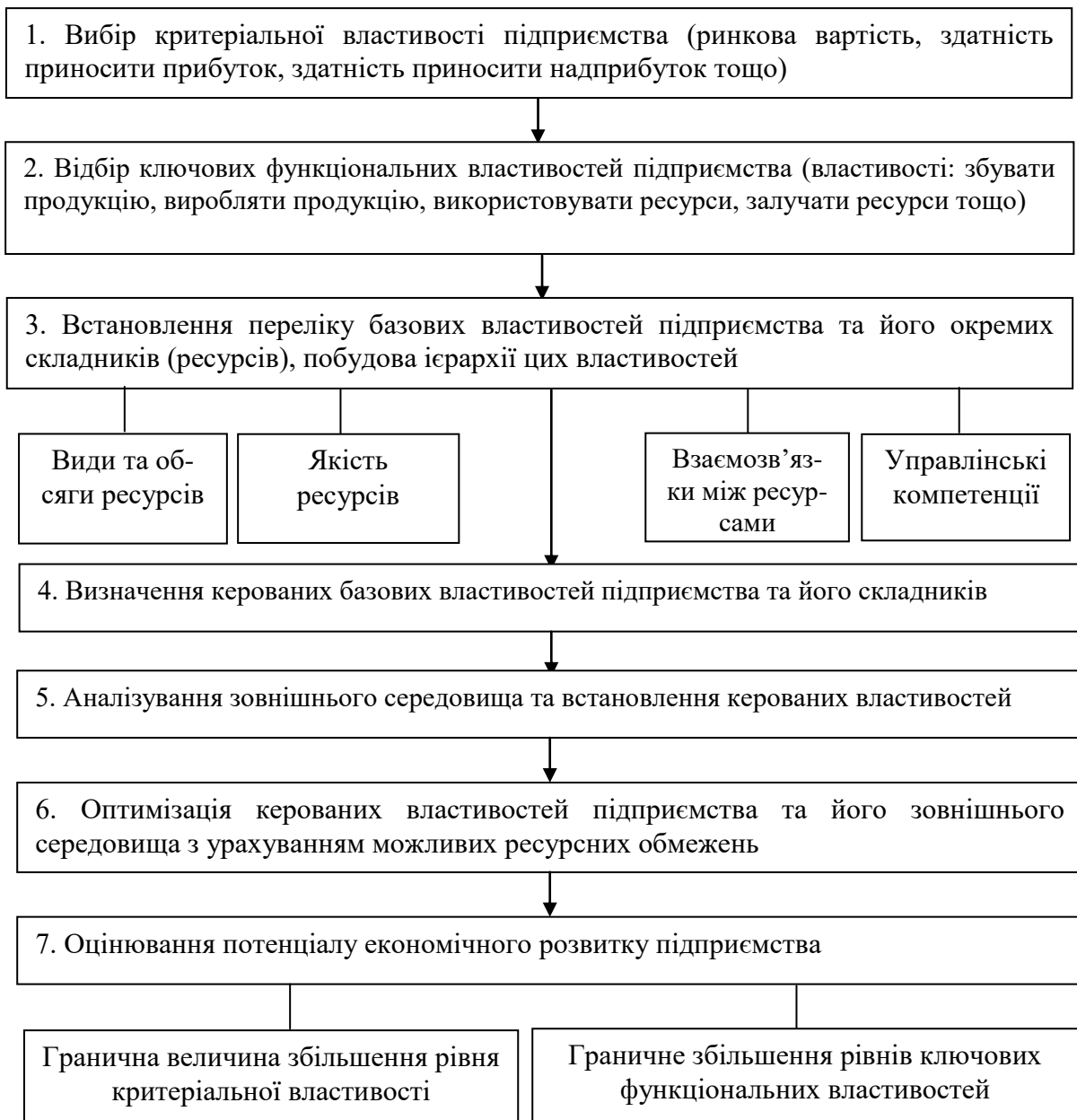

Рис. 3. Послідовність оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства за його певною функціональною властивістю

Джерело: складено автором

Враховуючи викладене, можливо визначити загальну послідовність процесу оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства, яку представлено на рис. 4. Зокрема, з цього рисунку випливає, що важливе значення при оцінюванні потенціалу економічного розвитку суб'єкта господарювання має діагностика управлінських компетенцій. Своєю чергою, однією з найважливіших таких компетенцій є здатність встановлювати обґрунтовані планові значення показників, що характеризують керовані властивості як самого підприємства, так і його зовнішнього середовища.

Рис. 4. Загальна послідовність процесу оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства

Джерело: складено автором

Виконання представленої на рис. 4 послідовності дій з оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства дасть можливість отримати обґрунтовану оцінку величини цього потенціалу, одночасно розробивши заходи з удосконалення управління економічними ресурсами суб'єкта господарювання.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Суб'єкта, що оцінює потенціал певного об'єкта, цікавлять, насамперед, функціональні властивості останнього. Відповідно, потенціал будь-якого об'єкта можна тлумачити як сукупність його зовнішніх функціональних властивостей, які цей об'єкт проявляє або може проявляти за певного стану середовища, у якому він знаходиться. У зв'язку з цим, оцінювання потенціалу об'єкта, зокрема підприємства, повинно ґрунтуватися на виокремленні та визначенні міри його зовнішніх властивостей. При цьому всебічне оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств потребує аналізування функціональних властивостей суб'єктів господарювання у взаємозв'язку із внутрішніми їх властивостями. Такий підхід до проведення цього оцінювання повинен передбачати виділення основних чинників утворення економічного потенціалу підприємств, встановлення закономірностей їх впливу та розроблення механізмів активізації тих чинників, які справляють найбільший вплив на зростання величини економічних можливостей підприємств. Оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства за певною його функціональною властивістю потребує визначення різниці між найкращим та наявним значеннями показника (показників) вимірювання цієї властивості. Своєю чергою, встановлення величини цієї різниці являє собою багатоетапний процес, який передбачає побудову ієрархії множин властивостей підприємства та його складників з виокремленням консервативних та керованих змінних (лабільних) властивостей. При цьому підмножина цих властивостей поділятиметься на три таких підмножини: підмножину

властивостей, що підлягають оптимізації їх рівня; підмножину властивостей, що підлягають мінімізації їх рівня, та підмножину властивостей, що підлягають максимізації їх рівня. Подальші дослідження потребують встановлення достатньо повного переліку властивостей, які належать до кожної з цих підмножин.

Література

1. Ареф'єва О. В., Харчук Т. В. Економічні засади формування потенціалу підприємства // Актуальні проблеми економіки. 2008. №7 (85). С. 71-76.
2. Васильківський Д. М. Систематизація складових елементів економічного потенціалу підприємства у рамках концепції механізму підвищення // Наука й економіка. 2014. № 2(34). С. 115-120.
3. Гришко В. А. Показники та методи оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств // Схід. Аналітично-інформаційний журнал. 2010. № 7(107). С. 18-21.
4. Дунська А. Р. Індикатори оцінки інноваційного потенціалу розвитку промислового підприємства в умовах світового ринку // Вісник НТУ "ХП". 2013. № 44 (1017). С. 48-58.
5. Іваненко О. В. Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем // Економіка. Фінанси. Право. 2013. № 8. С. 7-10.
6. Кунцевич В. О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки // Актуальні проблеми економіки. 2004. № 7(37). С. 123-130.
7. Лесик Л. І. Типологія видів і чинників формування економічного потенціалу підприємства // Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.12. С. 271-278.
8. Мамонтова Н. А. Побудова системи управління вартістю компанії // Актуальні проблеми економіки. 2010. № 1(103). С. 21–26.

9. Маслак О. І., Квятковська Л. А. Основні етапи оцінювання стратегічного потенціалу підприємства // Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»: Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. 2012. Вип. 9 (34). Ч. 1. С. 201–210.
10. Шкроміда Н. Я. Комплексна оцінка економічного потенціалу суб'єктів господарювання // Економічний аналіз: Зб. наук праць. Тернопіль: ТНУ, 2011. Вип.9, ч.1. С. 383-386.
11. Yemelyanov O., Symak A., Petrushka T., Zahoretska O., Kusiya M., Lesyk R. & Lesyk L. Changes in Energy Consumption, Economic Growth and Aspirations for Energy Independence: Sectoral Analysis of Uses of Natural Gas in Ukrainian Economy // *Energies*. 2019. Vol. (12(24)). P. 4724.
12. Piva M., Vivarelli M. Technological change and employment: is Europe ready for the challenge // *Eurasian. Bus. Rev.* 2018. Vol. 8(1). P. 13-32.
13. Політанська О. Л. Вплив технологічності інноваційної продукції машино- та приладобудування на економічну ефективність її виробництва // *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 3 (69). С. 105–113.
14. Yemelyanov O., Symak A., Petrushka T., Lesyk R. & Lesyk L. Evaluation of adaptability of Ukrainian economy to changes in prices for energy carriers and to energy market risks // *Energies*. 2018. Vol. 11 (12). P. 3529.

References

1. Arefyeva, O. V.; Kharchuk T. V. (2008). Ekonomichni zasady formuvannya potentsialu pidpryyemstva. Aktualni problemy ekonomiky, №7 (85), 71-76.
2. Vasylykivskiy, D. M. (2014). Systematyzatsiia skladovykh elementiv ekonomichnoho potentsialu pidpryyemstva u ramkakh kontseptsii mekhanizmu pidvyshchennia. *Nauka y ekonomika*, 2(34), 115-120.

3. Ghryshko, V. A. (2010). Pokaznyky ta metody ocinjuvannja innovacijnogho potencialu mashynobudivnykh pidprijemstv. *Skhid. Analitychno-informacijnyj zhurnal*, 7(107), 18-21.
4. Dunsjka, A. R. (2013). Indykatory ocinky innovacijnogho potencialu rozvytku promyslovogho pidprijemstva v umovakh svitovogho rynku. *Visnyk NTU "KhPI"*, 44 (1017), 48-58.
5. Ivanenko, O. V. (2012). Formuvannia potentsialu resursozberezhennia sotsialno-ekonomichnykh system. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, 8, 7-10.
6. Kuntsevych, V. O. (2004). Poniattia finansovoho potentsialu rozvytku pidprijemstva ta yoho otsinky. *Aktualni problemy ekonomiky*, 7(37), 123-130.
7. Lesyk, L. I. (2013). Typolohiia vydiv i chynnykiv formuvannia ekonomichnoho potentsialu pidprijemstva. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 23 (12), 271-278.
8. Mamontova, N. A. (2010). Pobudova systemy upravlinnia vartistiu kompanii. *Aktualni problemy ekonomiky*, № 1(103), 21–26.
9. Maslak, O. I.; Kviatkovska, L. A. (2012). Osnovni etapy otsiniuvannia stratehichnoho potentsialu pidprijemstva. *Ekonomichni nauky. Seriia «Ekonomika ta menedzhment»*: Zbirnyk naukovykh prats. *Lutskyi natsionalnyi tekhnichniyi universytet*, 9 (34), 1, 201–210.
10. Shkromida, N. Ya. (2011). Kompleksna otsinka ekonomichnoho potentsialu subiektiv hospodariuvannia. *Ekonomichniy analiz: Zb. nauk prats.* – Ternopil: TNU, 9 (1), 383-386.
11. Yemelyanov, O.; Symak, A.; Petrushka, T.; Zahoretska, O.; Kusiy, M.; Lesyk, R.; Lesyk, L. (2019). Changes in Energy Consumption, Economic Growth and Aspirations for Energy Independence: Sectoral Analysis of Uses of Natural Gas in Ukrainian Economy. *Energies*, (12(24)), 4724.
12. Piva, M.; Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. *Eurasian. Bus. Rev.*, 1-20.

13. Politanska, O. L. (2009). Vplyv tekhnolohichnosti innovatsiinoi produktsii mashyno- ta prykladobuduvannia na ekonomichnu efektyvnist yii vyrobnytstva // Aktualni problemy ekonomiky, 3 (69), 105–113.
14. Yemelyanov, O.; Symak, A.; Petrushka, T.; Lesyk, R.; Lesyk, L. (2018). Evaluation of adaptability of Ukrainian economy to changes in prices for energy carriers and to energy market risks. *Energies*, 11 (12), 3529.